

ang/hangból-szó
t az önkifejezés lehetősége

VERESS GYÖNGYI

VADLAZAC MOZGÁSBAN

Az Ifjúsági és Gyerekirodalmi Centrum (IGYIC) programigazgatóság célja a magyar nyelven olvasható, érték-hordozó gyerek- és ifjúsági irodalom szerzőinek és kiadványainak népszerűsítése, a pedagógusok és a kulturaközvetítők szakmai támogatása, a szülők és az érdeklődő közönség tájékoztatása.

A SZERVEZETRŐL

Az Ifjúsági és Gyerekirodalmi Centrum azzal a céllal indult újtára 2019-ben, hogy a gyerekek, a fiatalok olvasásra nevelését segítse, elsősorban érték-hordozó kortárs gyerekirodalmi művek által. Mivel a célhoz kutatásaink és tapasztalataink alapján a szövegkritikai érzék fejlesztése és a jól felépített, felhasználóbarát informálás visz közelebb, ezért projektalapú munkánk valamennyi elemét ezek a szempontok alakították ki.

Az IGYIC összművészeti tevékenységként tekint az olvasásra, és ernyőszervezetként kívánja szolgálni az élményközpontú olvasásra nevelés ügyét. A magas minőségű, elsősorban magyar nyelven született – nem feltétlenül mainstream – kortárs szövegeket ezért különböző, összeérő csatornákon, komplex programokkal terjesztjük. Az ismeretterjesztésnek ezt az útját nagyban segíti az elmélet és a gyakorlat, azaz a különböző célcsoportok összekötése: az egyetemi oktatóknak és hallgatóknak a gyakorlati pedagógusokkal, könyvtárosokkal, illetve a szülőkkel (hiszen általuk érjük el a gyerekeket) való találkozása.

Programigazgatóságunk tevékenységének része, hogy gyerek- és ifjúsági irodalmi mintaprojektet hoz

létre, és módszertani segítséget nyújt az óvodától a gimnázium végéig, valamint elősegíti az alkotók és az olvasók személyes találkozását. Palettánkon szerepel tanulmányi osztálykiránduláshoz kapcsolható irodalmi élmény-séta, Csimborasszó nevű YouTube-csatornákon megzenésített kortárs gyerekversek és videóklippek hallgathatók, nézhetőek, továbbá egy gyerekirodalmi kritikasorozatunk is született kisfilmek formájában, melyek a Meseterasz nevű YouTube-csatornákon érhetőek el. Író-moderátor-párosokat közvetítünk iskolai osztályokba egy „beavató” dupla óra erejéig, *Jön az író* címmel.

ÉLMÉNYKÖZPONTÚ TANÁRTOVÁBBKÉPZÉS

Az IGYIC 2020 januárjában indította újtára „Vadlazac” elnevezésű szakmai workshopsorozatát, nyitott továbbképzését kortárs gyerek- és ifjúsági irodalomból. Eddig két, korosztály szerint bontott pilot-évad zajlott a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A kisebbekkel (nulla-tíz évesek) foglalkozó nevelők, pedagógusok számára szervezett Vadlazac2 idén már elindul regionális körútjára is, és különböző intézményekkel, elsősorban egyetemeken, főiskolák együttműködésével vidéken, határon túl zajlik. Ezzel párhuzamosan megkezdődött a felsősökkel foglalkozó pedagógusok számára szervezett Vadlazac1 harminccórás képzés formájában történő akkreditáltatása. A projekt új és hasznos szempontokat nyújt a kortárs gyerekirodalmi művek befogadásához. Olyan műhelyhálózaton dolgozunk, amely szervesen hozzájá-

rulhat a magyar pedagógiai gyakorlat megújításához.

Szerkezetileg minden Vadlazac-esemény két egységből áll: a meghívott előadók – alkalmanként két-három szakember – egy-egy elméleti, témafelvető kiselőadást követően a program műhelyrészében kiscsoportokban modellezik a tanultakat, különböző technikákat mutatnak be, és módszertani segítséget nyújtanak az adott témához. Az előadók, illetve az IGYIC által készített pedagógiai segédletek, amelyeket a résztvevők számára kiosztunk, nagyban támogatják az adott Vadlazac-workshop során tanult gyakorlati alkalmazását. Fontosnak tartjuk a különböző részterületek közötti szinergiát, így a projekt meghívott, elismert előadói különböző területekről érkeznek hozzánk: illusztrátor, dráma-, mese-, báb- és könyvtárpedagógusok, középiskolai tanárok, egyetemi oktatók, költő, író, néprajzkutató, sőt, énekes is megfordult már az eseményeinken előadóként.

A 2021-es őszi évad során kéthetente zajlott Vadlazac2-sorozat célcsoportja a bölcsődés, óvodás, kisiskolás korosztály lett, ennek megfelelően a jellemzően visszatérő résztvevők többsége szakmailag megújulni vágyó óvodapedagógus volt.

A VADLAZAC2 TEMATIKUS ALKALMAI

A Vadlazac2 workshopjai először Budapesten, a Petőfi Irodalmi Múzeum Múzeumpedagógiai terében valósultak meg 2021 őszén. A sorozat első alkalma az *Érintés és olvasóvá nevelés – kisgyermekkori testkapcsolat és szöveg-*

befogadás témáját járja körbe, olyan meghívott előadókkal, akik akár a szavak nélküli nyelvet is ismerik. Vargáné dr. Nagy Anikó a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógynevelési Karáról érkezett, és az érintéssel és érzelmi neveléssel kapcsolatos hazai és nemzetközi kutatásokat mutatta be. Nagy Diána grafikus, illusztrátor és tanár a *Babageometria* képeskönyvsorozatát hozta el, és tartott belőle izgalmas rajzolás műhelyt. Gróh Ilona zenepedagógus, a Ringató-program és műhelyfoglalkozások létrehozója alaposan megénekelte a jelenlévőket.

A fókusz a következő Vadlazac-alkalmak során a mozgás, a játék, a mesélés, digitális világunk és végül a zene irányába helyeződött át. A Vadlazac2 második programján – *Mozgás és olvasóvá nevelés – kinetikus fejlődés és szöveg óvodáskorban* – dr. Sándor Ildikó néprajzkutató és egyetemi docens az ölbeli játék esztétikumáról, dr. Merényi Hajnalka, aki az ELTE Tanító- és Óvóképző Karának adjunktusa, a klasszikus és a kortárs irodalom szerepéről, dr. Kolozsváry Judit – fejlődés-nevelés-oktatás-szakpszichológus – pedig az olvasás és a mozgásfejlődés kapcsolatáról tartott előadást. Ennek az alkalomnak része az éneklés, a mini drámafoglalkozás, de lehet szabadon asszociálni színes pacákra és foltokra, a műhelygyakorlaton még a Rorschach-teszt is felbukkan.

A következő Vadlazac-stáció a *Játék és olvasóvá nevelés – a szövegértés interaktív formái* című alkalom Bányai Sándor élménypedagógus és Körömi Gábor drámapedagógus vezetésével. A budapesti workshop során minden

jelenlévő alaposan bevonódott a játékokba: idegfejesítő nyomozás zajlott, lázas kódfejtések és asszociációs játékok, a jelenlévők egy csodás drámapedagógia-játékos csoportos tevékenységen is részt vehettek, képzeletbeli világot alkotva két báb segítségével.

A *Mesélés kortárs formái – a történetmondás lehetőségei óvodás- és kisiskoláskorban* című negyedik Vadlazac-alkalom meghívott előadói dr. Józsa Éva bábjátékos, egyetemi tanár, Csörgei Andrea drámapedagógus, könyvtáros és Bajzáth Mária mesepedagógus volt. Ők egyszerre varázsolták el és aktivizálták az egybegyűlteket népes táborát. Volt árnyjáték és papírszínház, Bajzáth Mária pedig olyan gyakorlatokkal készült, amelyek segítségével eszköz nélkül lehet láthatóvá tenni a láthatatlant, hallhatóvá a hallhatatlant: hangokat, képeket, érzéseket, hangulatokat lehetett felidézni a szavak, a történetek, a találós kérdések segítségével.

Digitális korszak és olvasóvá nevelés – az általános iskolások információszerezésének új módjai címen szerveződött a sorozat következő alkalma. Ezen a workshopon a digitális nemzedék olvasóvá neveléséhez ajánl izgalmas módszertanokat Miklya Lukszányi Mónika pedagógus, író, szerkesztő, aki novemberben a PIM-ben Howard Gardnernek a sokrétű intelligenciáról szóló elméletére építette fel a műhelygyakorlati részét. A résztvevőknek Ladi Katalin *Az én táskám* című versét kellett feldolgozniuk a nyolcféle intelligenciatípus alapján kitalált feladatok segítségével, csoportosan vagy egyénileg. A zenei intelligencia alapján dolgozóknak például zörejekkel és

hangokkal kellett ritmizálva előadni a verset, a mozgásos intelligenciát választók pantomimjátékkal mutatták be a költeményt.

A műhely másik előadója dr. Harmath Artemisz, az IGYIC igazgatója, akinek kettős előadását hallhatták ugyanitt a résztvevők: egyrészt azokról a tapasztalatokról beszélt, amelyeket az Ifjúsági és Gyermekirodalmi Centrum működése során szereztek arról, hogy milyen irányba érdemes elindulni az olvasóvá nevelés során, másrészt Gombos Péter – aki a járványhelyzet miatt nem tudott jelen lenni – Olvasási szokások a digitális korban című előadását ismertette egy diasor segítségével.

A Vadlazac-sorozat évadzáró programján a zenéé és a ritmusé a főszerep: *Zene és olvasóvá nevelés – ritmusra és dallamra hangolva óvodás- és kisiskoláskorban*. A fővárosi alkalom épp az adventi időszakban zajlott: a résztvevők Miklya Zsolt költő, pedagógus és Paár Julcsi zeneterapeuta, énekes segítségével énekeltek, ritmizáltak varázsszövegeket, és ismerkedtek elképesztő, egzotikus hangszerekkel a közelgő ünnepre és a költészetre hangolódva. A pedagógusműhely *A szeleknek élénk szárnyán* című különleges karácsonyi dal közös megtanulásával zárult.

Fontos kiemelni a Vadlazac-sorozat számára ideális csodálatos helyszínt, ahol a budapesti műhelyek zajlottak: a Petőfi Irodalmi Múzeum Múzeumpedagógiai tere mozgatható, egyedi tervezésű bútoraival és színes párnáival, lehajtható vetítővásznával hangulatos, ugyanakkor praktikus hátteret biztosított a szakmai sorozatnak.

